

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

ОГЛЯД

**задокументованих
воєнних злочинів**

за
березень
2024

Київ 2024

Огляд задокументованих воєнних злочинів за березень 2024

Матеріал підготовлено за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Права людини в дії», яка впроваджується УГСПЛ.

Погляди та інтерпретації, представлені у цій публікації, не обов'язково відображають погляди USAID, Уряду США. Відповідальність за вміст публікації несуть виключно автори та УГСПЛ.

У світі USAID є однією з провідних установ у сфері розвитку, яка виконує роль каталізатора цих процесів та допомагає досягати позитивних результатів. Діяльність USAID є проявом доброчинності американського народу, а також підтримує просування країн-отримувачів допомоги до самостійності та стійкості та сприяє забезпеченню національної безпеки та економічного добробуту США. Партнерські стосунки з Україною USAID підтримує з 1992 року; за цей час, загальна вартість допомоги, наданої Україні з боку Агентства, склала понад 9 млрд. доларів США. До поточних стратегічних пріоритетів діяльності USAID в Україні належать зміцнення демократії та механізмів досконалого врядування, сприяння економічному розвитку та енергетичній безпеці, вдосконалення систем охорони здоров'я та пом'якшення наслідків конфлікту у східних регіонах. Для того, щоб отримати додаткову інформацію про діяльність USAID, просимо Вас звертатися до Відділу зв'язків з громадськістю Місії USAID в Україні за тел. (+38 044) 521-57-53. Також пропонуємо завітати на наш вебсайт: <http://www.usaid.gov/ukraine>, або на сторінку у Фейсбук: <https://www.facebook.com/USAIDUkraine>.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЖЕРТВИ СЕРЕД ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ	7
1.1. Інформація про загиблих та поранених серед цивільного населення	8
1.2. Інформація про зникнення людей, незаконне позбавлення волі та привласнення майна цивільних осіб/цивільних об'єктів.....	13
2. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЖИТЛОВІ БУДИНКИ ТА ЦИВІЛЬНІ ОБ'ЄКТИ, ЩО ЗАЗНАЛИ ПОШКОДЖЕНЬ УНАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ	14
3. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОБСТРІЛИ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	18

Українська Гельсінська Спілка з прав людини продовжує документувати злочини РФ проти України

За березень 2024 року кількість епізодів зросла на **2215** і становить **47419** з початку повномасштабного вторгнення. Четверта частина з них – **10636** пов'язані із людськими втратами чи порушеннями прав цивільного населення.

ЦЯ ПУБЛІКАЦІЯ є узагальненням інформації, про ймовірно скоєні міжнародні злочини повномасштабної російсько-української війни на території України, зібраної партнерськими організаціями та регіональними громадськими приймальнями УГСПЛ у рамках глобальної ініціативи «Трибунал для путіна» та завдяки підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Права людини в дії», яка виконується Українською Гельсінською спілкою з прав людини.

Точкою відліку для збору інформації є 24 лютого 2022 року – день повномасштабного воєнного вторгнення Російської Федерації (далі – РФ) на територію України, з наступною фіксацією даних до 24 березня 2024 року.

В березні інформацію отримано з 16 регіонів України: Вінницької, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Запорізької, Київської, Кіровоградської, Луганської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Сумської, Харківської, Херсонської, Хмельницької та Чернігівської областей.

До узагальненої інформації також увійшли дані, зібрані в попередні періоди нашими документаторами у Закарпатській, Полтавській, Рівненській та Черкаській областях.

Інформація в цій публікації є приблизною, спирається на зібрані нами дані та постійно уточняється по мірі виявлення епізодів, в тому числі тих, що відбувалися раніше.

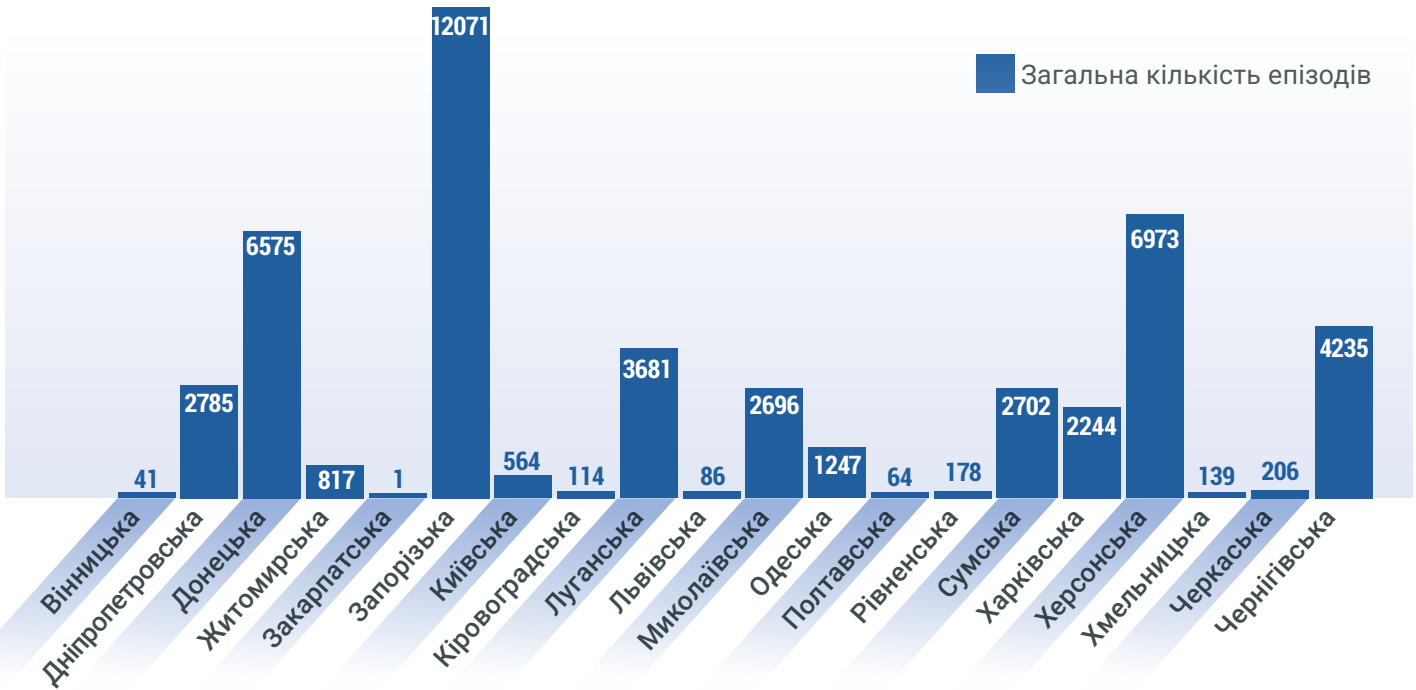
Зібрана інформація ілюструє фіксацію епізодів, пов'язаних із:

- **людськими** втратами та жертвами серед цивільного населення та інших порушень прав цивільних осіб, у тому числі зникнення та незаконне затримання;
- **пошкодженням** унаслідок бойових дій житлових об'єктів та об'єктів цивільної інфраструктури;
- **подіями**, що сталися через артобстріли, авіаудари, застосування касетних засобів ураження чи стрілецької зброї тощо;
- **подіями**, пов'язаними із взяттям заручників, катуванням (тортурами), нелюдським поводженням, використанням цивільного населення як щита, захоплення цивільних будівель, напади на склади гуманітарної допомоги, гуманітарні конвої чи коридори та іншими.

Упродовж березня 2024 року документатори УГСПЛ зафіксували та внесли до бази даних 2215 епізодів. Наразі від повномасштабного вторгнення РФ в Україну загальна кількість задокументованих епізодів становить 47419.

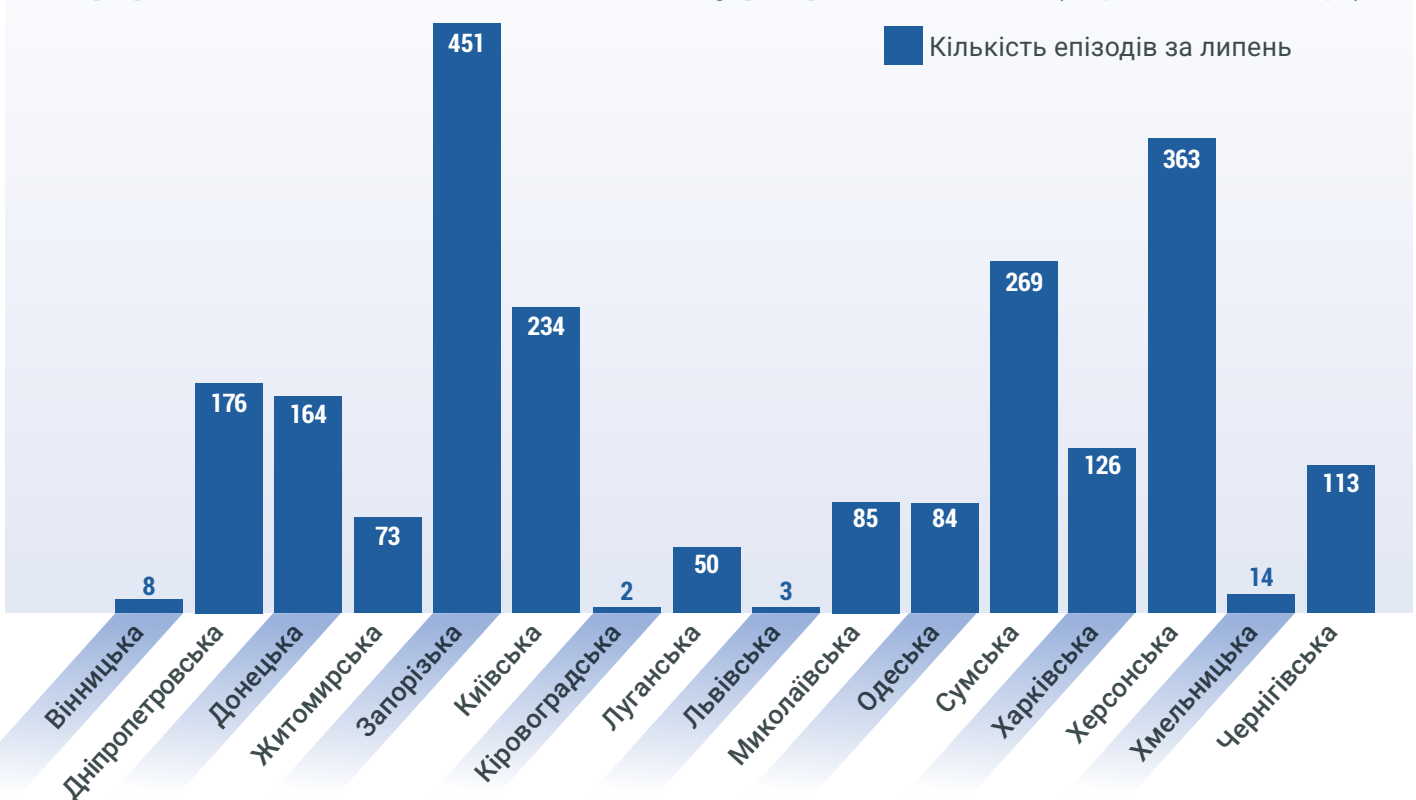
Загалом з початку повномасштабного вторгнення найбільше зафіксовано епізодів у Запорізькій (**12071**), Херсонській (**6973**), Донецькій (**6575**), Чернігівській (**4235**) та Луганській (**3681**) областях України.

Інформація щодо кількості епізодів у розрізі областей (увесь період)

У березні 2024 року дані про кількість епізодів показали найбільший їх приріст у Запорізькій (+451), Херсонській (+363), Сумській (+269), Київській (+234), Дніпропетровській (+176), Донецькій (+164), Харківській (+126), Чернігівській (+113), Миколаївській (+85) областях. Нижче наведений графік про кількість епізодів у розрізі лютого.

Інформація щодо кількості епізодів у розрізі областей (березень 2024 р.)

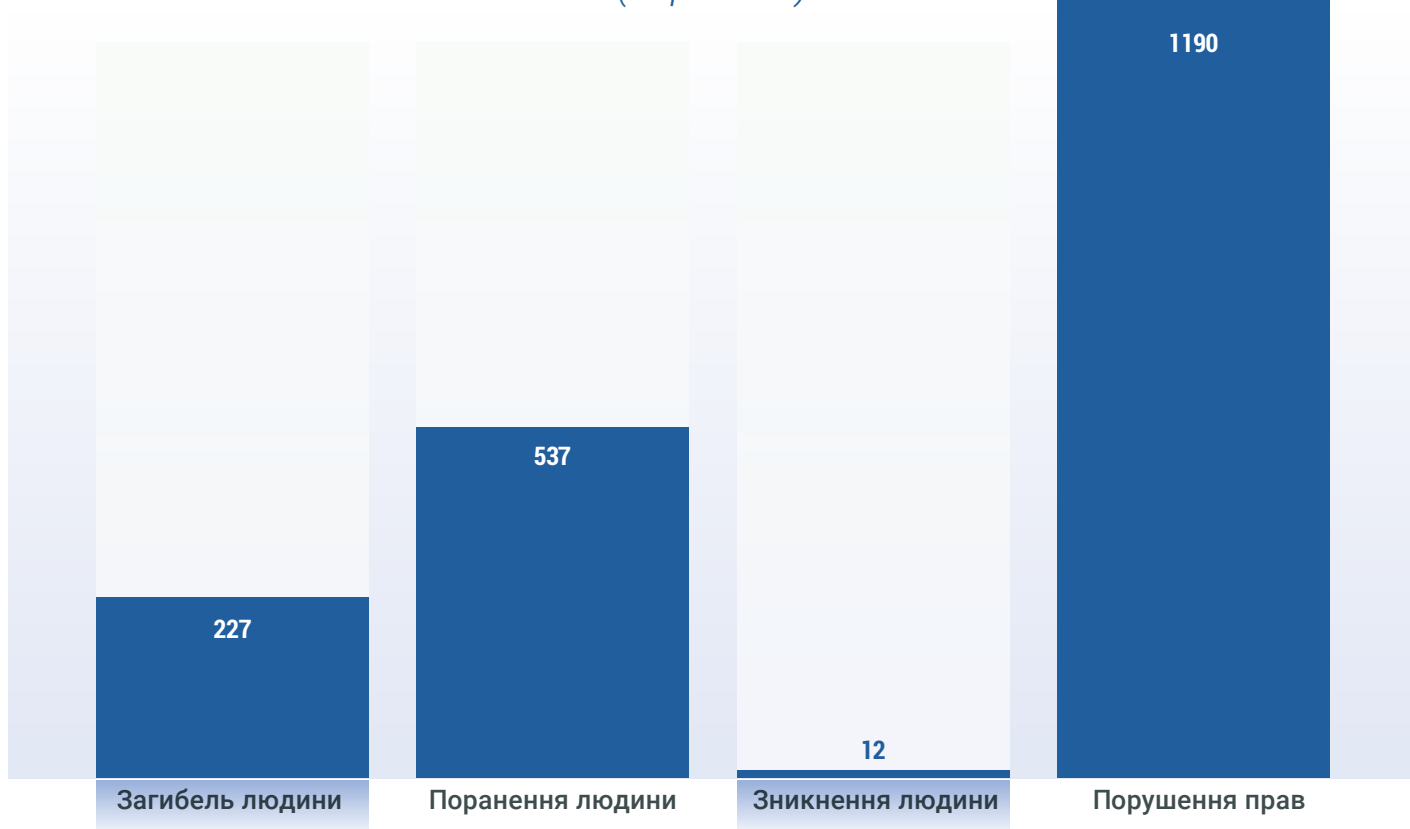

1.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЖЕРТВИ СЕРЕД ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ

Упродовж березня 2024 року за даними наших документаторів постраждали 1966 цивільних осіб.

Інформація про кількість постраждалих серед цивільного населення (березень)

Найбільша кількість випадків по цих видах злочинів зафіксована у Луганській (1035), Чернігівській (161), Донецькій (160), Київській (113), Одеській (101), Сумській (97), Дніпропетровській (96), Запорізькій (79), Херсонській (78), Миколаївській (26) областях.

Загалом за досліджуваний період з 24 лютого 2022 року втрати чи порушення прав серед цивільного населення становлять 22,5% (**10636**) від усіх епізодів (**47419**).

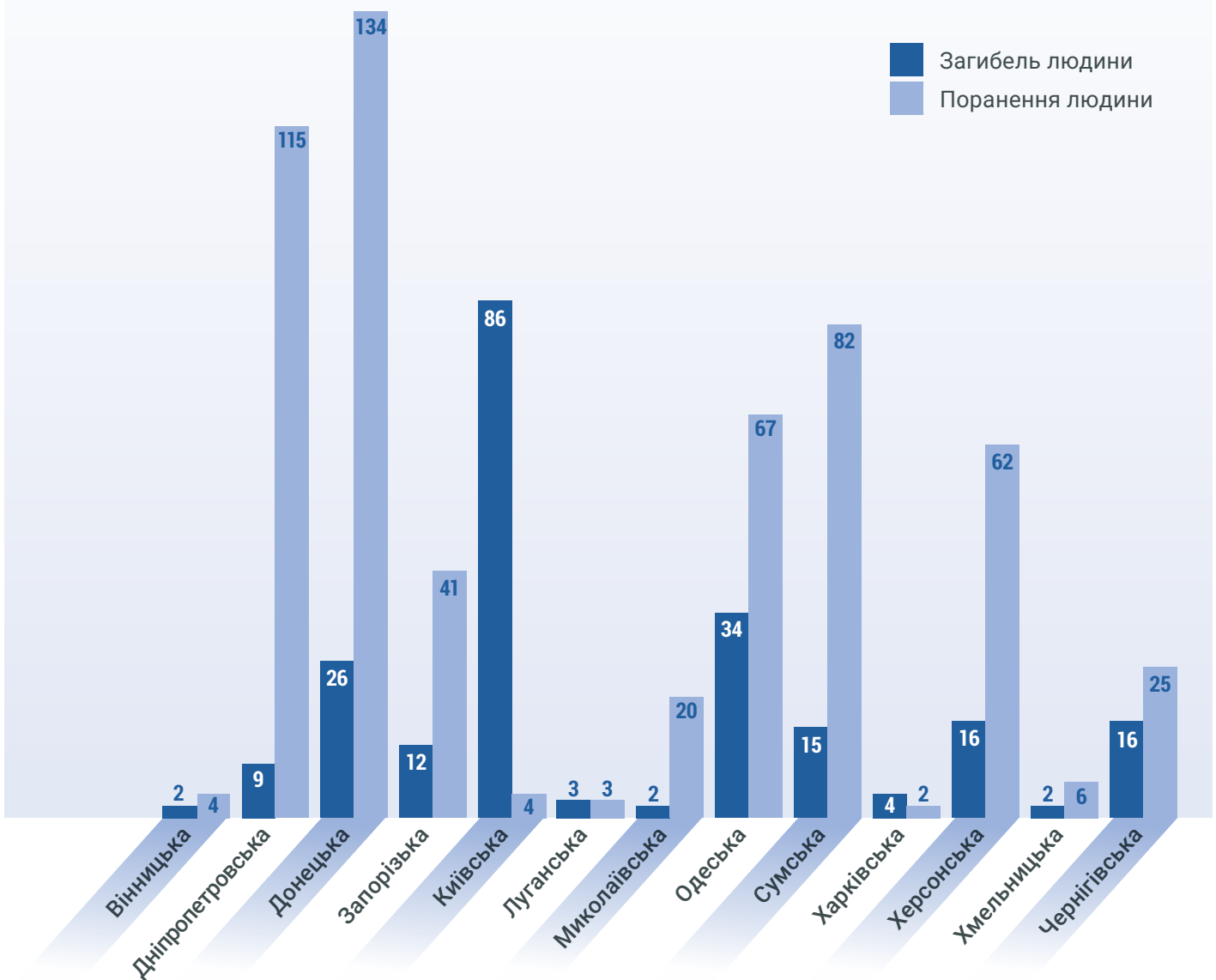
Лише за спостереженнями документаторів УГСПЛ у досліджуваних регіонах встановлено, **що від дій російської армії постраждало 24168 цивільних осіб**. За цей період зафіксовано: загибель людини – 5903, поранення – 12207, зникнення – 1793, порушення інших прав – 4251. Найбільше випадків задокументовано у Донецькій області - стосовно 5998 осіб та Луганської області – 3697 осіб.

1.1.

Інформація про загиблих та поранених серед цивільного населення

Агресія РФ проти України продовжує відбирати життя та здоров'я у наших громадян. **В березні 2024 року поранень зазнали 537 осіб та зафіксовано загибель – 227 осіб.** Найбільша чисельність загиблих та поранених задокументована у Одеській (34 загиблих, 67 поранених), Донецькій (26 загиблих, 134 поранених), Херсонській (16 загиблих, 62 поранених), Сумській (15 загиблих, 82 поранених), Дніпропетровській (9 загиблих, 87 поранених) областях.

Інформація щодо кількості загиблих та поранених у розрізі областей (березень 2024 р.)

Нижче наведені деякі приклади подій, які зафіксували наші документатори, що трапилися упродовж березня 2024 року та призвели до масової загибелі чи поранення цивільних осіб.

У ніч на 2 березня 2024 року російські військові атакували Одесу ударними безпілотниками типу «Shahed-136». Один із дронів влучив у 9-поверховий житловий будинок Пересипського району міста, у якому один під'їзд був повністю зруйнований. Рятувальна операція з пошуку людей, які опинилися під завалами, тривала майже дві доби. Ця російська атака безпілотниками-камікадзе забрала життя 12 цивільних людей, п'ятеро з яких – діти. Загалом внаслідок атаки постраждало 20 цивільних, з них одна вагітна жінка.

Джерело: <https://suspilne.media/odesa/696738-armia-rf-atakuvala-odesu-bezpilotnikami-semero-ludej-travmuvalis/>

Джерело: https://lb.ua/society/2024/03/03/601518_kurahovomu_16_poraneni_h_vnaslidok.html

3 березня 2024 року у Кураховому Донецької області росіяни поцілили керованою авіабомбою у центр міста. Відомо про 16 поранених, двоє із них у важкому стані.

10 березня 2024 року близько 03:00 російські окупаційні війська вдарили, ймовірно, ракетами типу С-300 по Мирнограду. Поцілили по житловому мікрорайону міста. Внаслідок ворожого обстрілу поранень зазнали 11 людей – 16-річний хлопець, п'ятеро жінок та стільки ж чоловіків віком від 34 до 95 років. У постраждалих діагностовано мінно-вибухові травми, різані рани, множинні садна, закриту черепно-мозкову травму та струс головного мозку.

Джерело: https://lb.ua/society/2024/03/10/602626_golovne_nich_ranok_nedili_10.html

Джерело: <https://vn.dsns.gov.ua/news/nadzvicaini-podiyi/vinnicka-oblast-2-liudini-zagibli-vnaslidok-udaru-rosiiskim-bezpilotnikom-po-zitlovomu-sektoru>

14 березня під час повітряної ворожої атаки на Вінниччині було госпіталізовано 4 людей. Внаслідок удару по Немирівській громаді загинули дві людини. Тіло одного із загиблих витягнули з-під завалів, ще одна жінка померла в лікарні.

ДСНС
ВІННИЧЧИНИ

15 березня 2024 року збройні сили РФ здійснили ракетну атаку по Одесі, випустивши з тимчасово окупованого Криму ракети, ймовірно, «Іскандер-М». Після першого влучання виникла пожежа. Рятувальники ДСНС та інші екстрені служби одразу прибули на місце удару та приступили до гасіння вогню, розбору завалів і пошуку постраждалих. Під час проведення рятувальних робіт, російські військові повторно завдали ракетного удару. Внаслідок цієї атаки постраждало 75 людей, у тому числі 21 людина загинула. Серед загиблих 2 фельдшери та 2 рятувальники ДСНС. Серед постраждалих 9 рятувальників. Усього до лікувальних закладів звернулось 55 людей (з них – 10 у тяжкому стані). Отримують стаціонарне лікування 38 людей.

Джерело: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=819662606867223&set=pcb.819522553547895>

Зранку **22 березня 2024 року близько четвертої ранку** в Запоріжжі пролунав перший вибух. Упродовж ранку армія РФ завдала близько 20 ракетних ударів по обласному центру. Внаслідок обстрілу троє людей загинули, серед них одна дитина. 29 людей дістали поранення.

Джерело: <https://suspiilne.media/711246-armia-rf-zavdala-visim-raketnih-udariv-po-zaporizzu-so-vidomo/>

Наші дані свідчать про те, що **найчастіше люди страждають внаслідок авіа-, ракетних, мінометних та артилерійських обстрілів**, а також через різні вибухові пристрої.

Таким чином, за увесь досліджуваний період загинуло щонайменше 5903 осіб та поранено 12207 осіб.

Від початку повномасштабного вторгнення та станом на 24 березня 2024 року в досліджуваних регіонах найбільшу чисельність загиблих було зафіксовано в Донецькій (1987), Херсонській (820) та Луганській (669) областях, а поранених – Донецькій (3848), Херсонській (1924) та Дніпропетровській (1237).

1.2.

Інформація про зникнення людей, незаконне позбавлення волі та привласнення майна цивільних осіб/цивільних об'єктів

У березні 2024 року наші документатори **зафіксували інформацію про зникнення 12 людей**: в Чернігівській - 3, в Київській - 5 та 4 в Запорізькій областях.

Загалом за весь досліджуваний період з 24 лютого 2022 року по 24 березня 2024 року інформація про зникнення людей надходила із Херсонської (568), Запорізької (566), Луганської (312), Миколаївської (160), Донецької (98), Чернігівської (50), Сумської (20), Харківської (13), Київської (5) та Полтавської (1) областей.

Упродовж останнього місяця також зафіксували 7 випадків незаконного позбавлення волі людини у Чернігівській області.

Також зафіксовано **16 випадків привласнення майна цивільних осіб чи цивільних об'єктів** (Чернігівська – 9, Луганська – 6, Запорізька – 1), здійснених російськими військовими.

Наразі в базі даних обліковано загалом 2449 епізодів, що стосуються незаконного позбавлення волі та привласнення майна цивільних осіб – 564 та 1885 відповідно.

2.

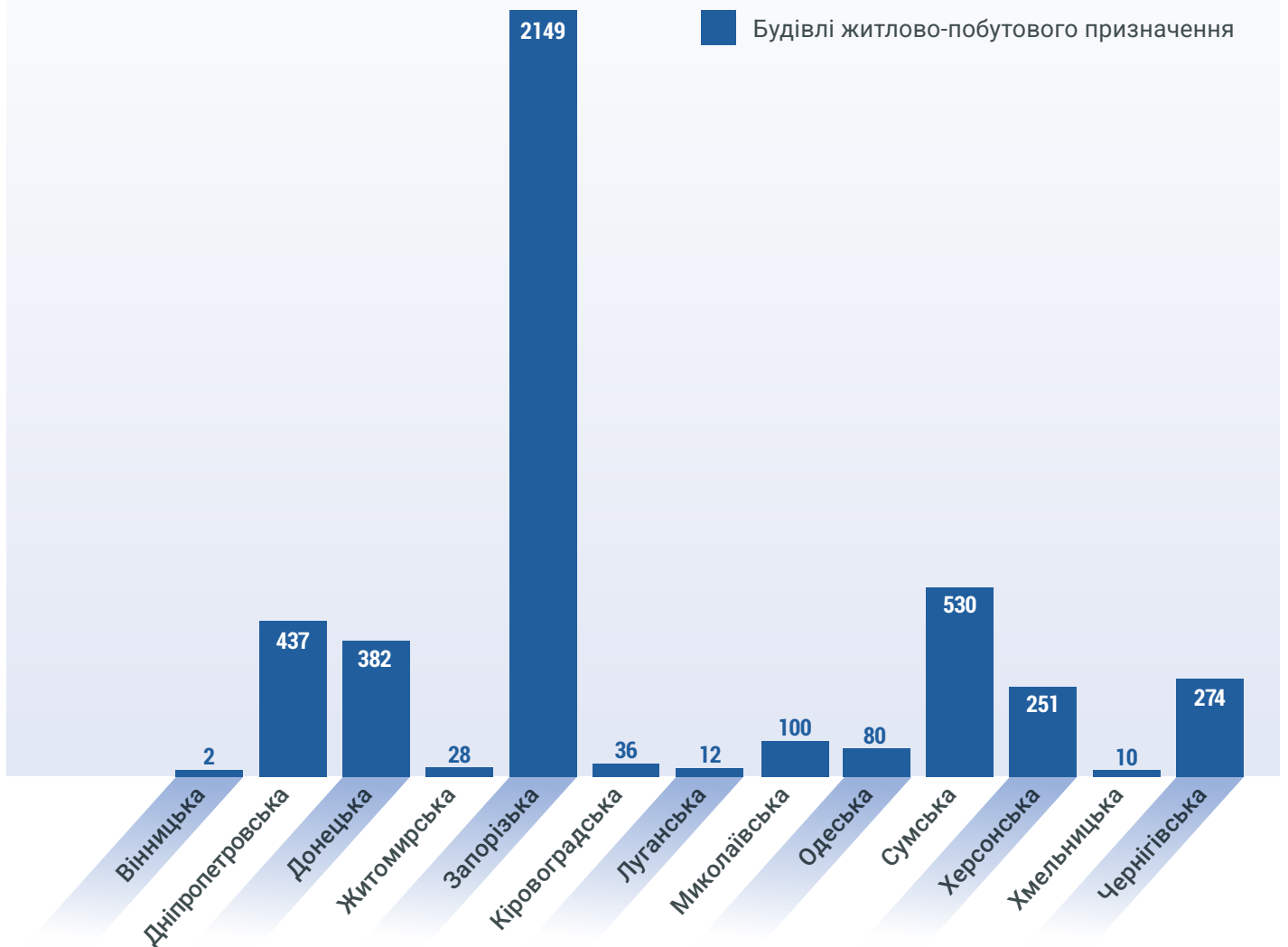
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЖИТЛОВІ БУДИНКИ ТА ЦИВІЛЬНІ ОБ'ЄКТИ, ЩО ЗАЗНАЛИ ПОШКОДЖЕНЬ УНАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ

Російські війська продовжують напади на цивільні об'єкти. Внаслідок атак, яким піддаються міста та села України з боку військових країни-агресорки, зазнають руйнувань та пошкоджень житлові будинки та інші цивільні об'єкти.

Обстріли цивільної інфраструктури фіксуються у населених пунктах як прифронтових територій, так і в більш віддалених від лінії зіткнення регіонах України.

Впродовж останнього місяця станом на 24 березня 2024 року нами **зафіксовано пошкодження 4291 об'єктів** житлово-побутового призначення.

Будівлі житлово-побутового призначення (березень 2024 р.)

Ось деякі з випадків, що трапилися у період з 24 лютого 2024 року по 24 березня 2024 року:

5 березня 2024 року внаслідок атаки дронів типу «Shahed-131/136» в Одеському районі пошкоджено будівлі рекреаційного об'єкта, який не функціонує від початку повномасштабного вторгнення. Також в рекреаційній зоні зафіксовано пошкодження приватного будинку з причалом і господарськими спорудами.

Джерело: <https://t.me/odeskaODA/4320>

12 березня близько 01:30 збройні сили Росії вдарили шістьма ракетами "С-300" по м. Селидовому. Серед пошкоджених від влучання засобів ураження об'єктів – щонайменше 18 приватних та 14 багатоповерхових будинків, адмінбудівлі, два гаражі, п'ять автомобілів та лінії електропередач.

Джерело: https://lb.ua/society/2024/03/12/602914_vnochi_okupanti_vdarili_6_raketami.html

12 березня 2024 року збройні сили РФ здійснили ракетну атаку на Кривий Ріг. В результаті атаки відбулося пряме влучення в дев'ятиповерховий будинок на Східному-1 та у дах п'ятиповерхівки у Металургійному районі. Внаслідок обстрілу 5 людей загинуло, отримали поранення і травми та звернулися за медичною допомогою 51 мешканець міста, з них 12 дітей, при цьому постраждали немовлята – 2-місячний хлопчик та 11-місячна дівчинка. Було пошкоджено понад 450 квартир, 31 багатопверхівка, 2 садочки, 5 шкіл, 2 заклади профтехосвіти, підприємство, адмінбудівля, магазини та інші об'єкти міста.

Джерело: <https://www.facebook.com/OleksandrVilkul/posts/pfbid0234umEyL98mR2qUBpsPgQy8xkp2aG7Gn8z8qVZnsQAcyfiT8Wv13wHyqHRHfQRwYul>

13 березня уночі російські війська атакували місто Суми безпілотними летальними апаратами типу «Шахед», один з яких влучив у житловий п'ятиповерховий будинок. Внаслідок удару сталося загоряння, повністю зруйнований один під'їзд будинку, постраждала цивільна інфраструктура. Пошкоджено щонайменше 30 квартир, 15 з яких повністю знищені. Є загиблі та поранені.

Джерело: <https://www.npu.gov.ua/news/u-sumakh-voroh-potsilyv-u-bahatopoverkhivku-ie-zahyblyta-poraneni-na-mists-pratsiuit-pravoohorontsi>

Джерело: <https://suspilne.media/chemihiv/712434-svist-odin-drugij-i-mi-vze-bacimo-zarevo-cerez-udar-po-budinku-kulturi-u-semenivci-zniseno-kabineti-j-arhiv/>

22 березня у с.Семенівці Чернігівської області внаслідок російського бомбардування, ймовірно КАБами, знищено будинок культури. Пошкоджено автомобіль. По медичну допомогу звернулися четверо людей, загиблих немає. Пошкоджено житлові будинки навколо.

За даними наших документаторів всього з 24 лютого 2022 року по 24 березня 2024 року внаслідок переважно ракетних ударів лише в досліджуваних регіонах було зруйновано/пошкоджено щонайменше **89318 цивільних об'єктів**, серед яких будівлі житлово-побутового призначення (64485), об'єкти підприємницької діяльності та комерційно-виробничого призначення (6460), будівлі закладів освіти (1748), будівлі медичних закладів (512), будівлі державних установ (802).

Аналіз ситуації показує, що напади на цивільні об'єкти з боку збройних сил РФ значно зростають. **За березень 2024 року** лише у досліджуваних регіонах **цей показник збільшився на 5512 епізодів**.

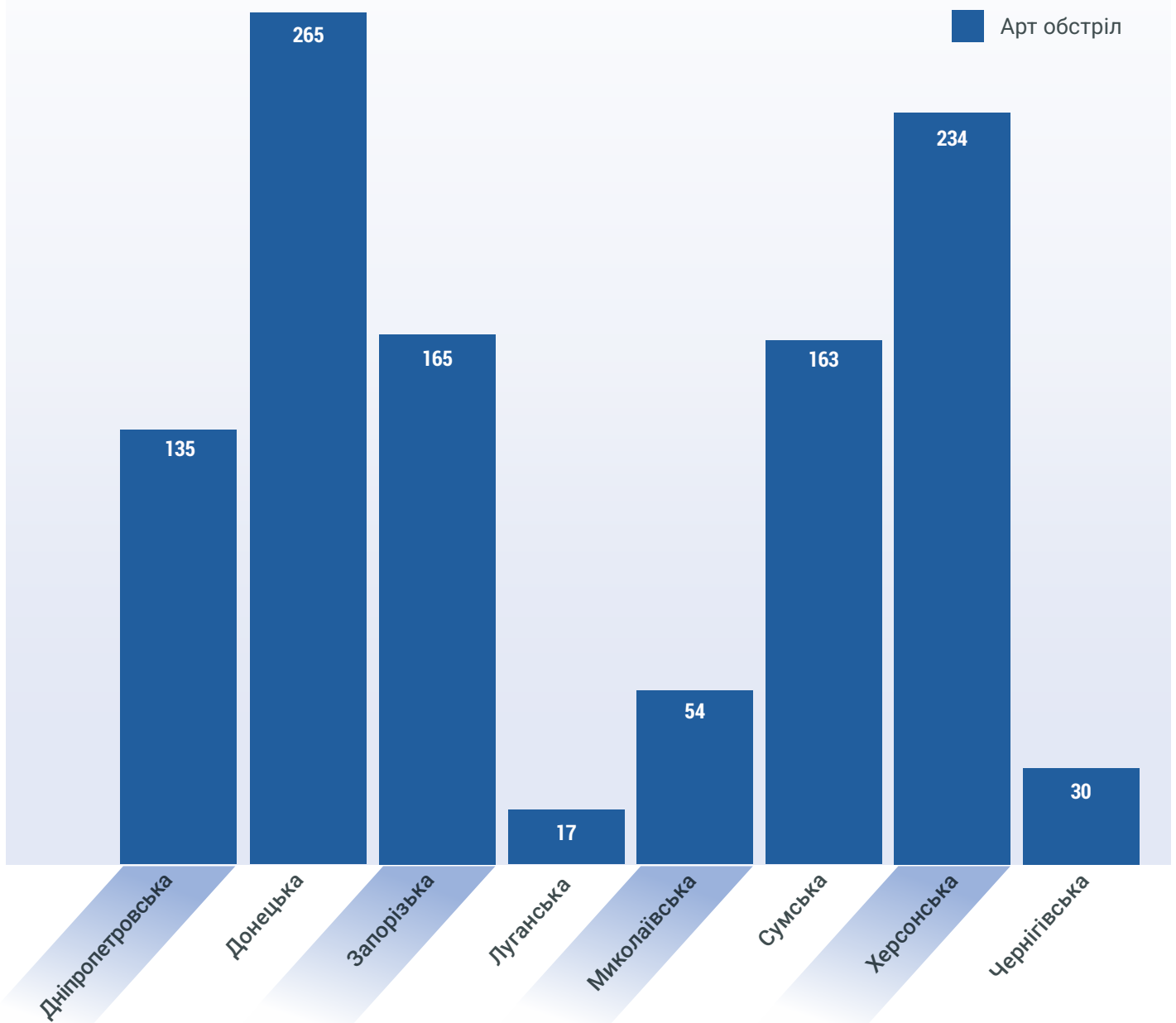
3.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОБСТРИЛИ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

У березні 2024 року в регіонах, де здійснюється спостереження, документатори УГСПЛ **зафіксували обстріли із артилерії з боку російських військових - 1063 епізодів.**

Найбільше від цього виду озброєння постраждали Запорізька, Херсонська та Донецька області.

Інформація щодо арт. обстрілів (березень 2024 р.)

Утім продовжуються обстріли території України також з інших видів озброєння.

Джерело: https://zv.zp.ua/obstrili-bilenkogo-v-merezhu-potrapili-foto/#google_vignette

Так, **7 березня 2024 року** 81-річний чоловік отримав поранення внаслідок російського РСЗВ-обстрілу по Біленькому (Запорізька область). Він у лікарні.

12 березня збройні сили РФ здійснили 6 авіаційних ударів по цивільній інфраструктурі Великописарівської територіальної громади Охтирського району на Сумщині. Унаслідок атаки ворога пошкоджено 2 автівки та щонайменше 5 приватних будинків.

Джерело: <https://t.me/prokuraturasumy/2907>

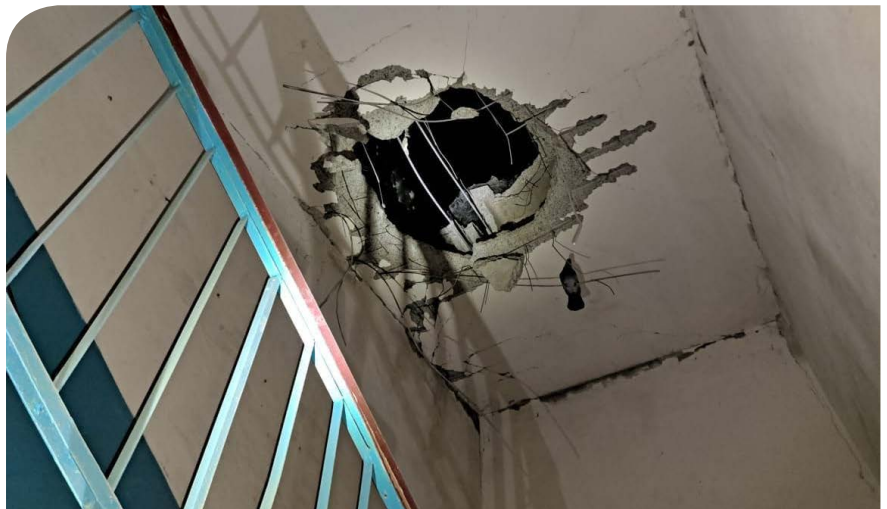
У ніч на **13 березня** росіяни вдарили по місту Мирноград Донецької області ракетою-бомбою «Грім-Е1». Було пошкоджено чотири багатоквартирних будинки та дев'ять цивільних автомобілів. Унаслідок атаки загарбників п'ятеро людей постраждали: троє чоловіків 19, 26, 44 років та дві жінки 46 і 77 років.

Джерело: <https://www.rbc.ua/rus/news/politsiya-pokazala-foto-naslidkiv-aviaudaru-1710325516.html>

15 березня 2024 року вночі збройні сили РФ з важкої артилерії обстріляли місто Нікополь Дніпропетровської області. Пошкоджена п'ятиповерхівка та промислове підприємство. Вдень ворог знову атакував місто з артилерії та дронами-камікадзе. Пошкоджено комунальне підприємство, 3 приватні будинки, автомобіль.

Джерело: <https://www.facebook.com/OleksandrVilkul/posts/pfbid02Z1ndvxzi5tSSA2EU3SKnRWMpXAdRvhTfy1HV6D78GBNaghZDHqausg6D2yXzFCyl>

19 березня 2024 року загалом армія РФ завдала 350 ударів по містах та селах Запорізької області: 3 авіаційних – по Малій Токмачці, Роботиному та Темирівці; 3 рази застосувала РСЗВ по Новоданилівці та Малій Токмачці; 36 безпілотниками атакувала Гуляйполе, Левадне, Роботине, Малу Токмачку, Залізничне та Чарівне; 308 разів з артилерії обстріляла території Гуляйполя, Роботиного, Малинівки, Малої Токмачки, Новоданилівки, Чарівного, Темирівки та Новодарівки.

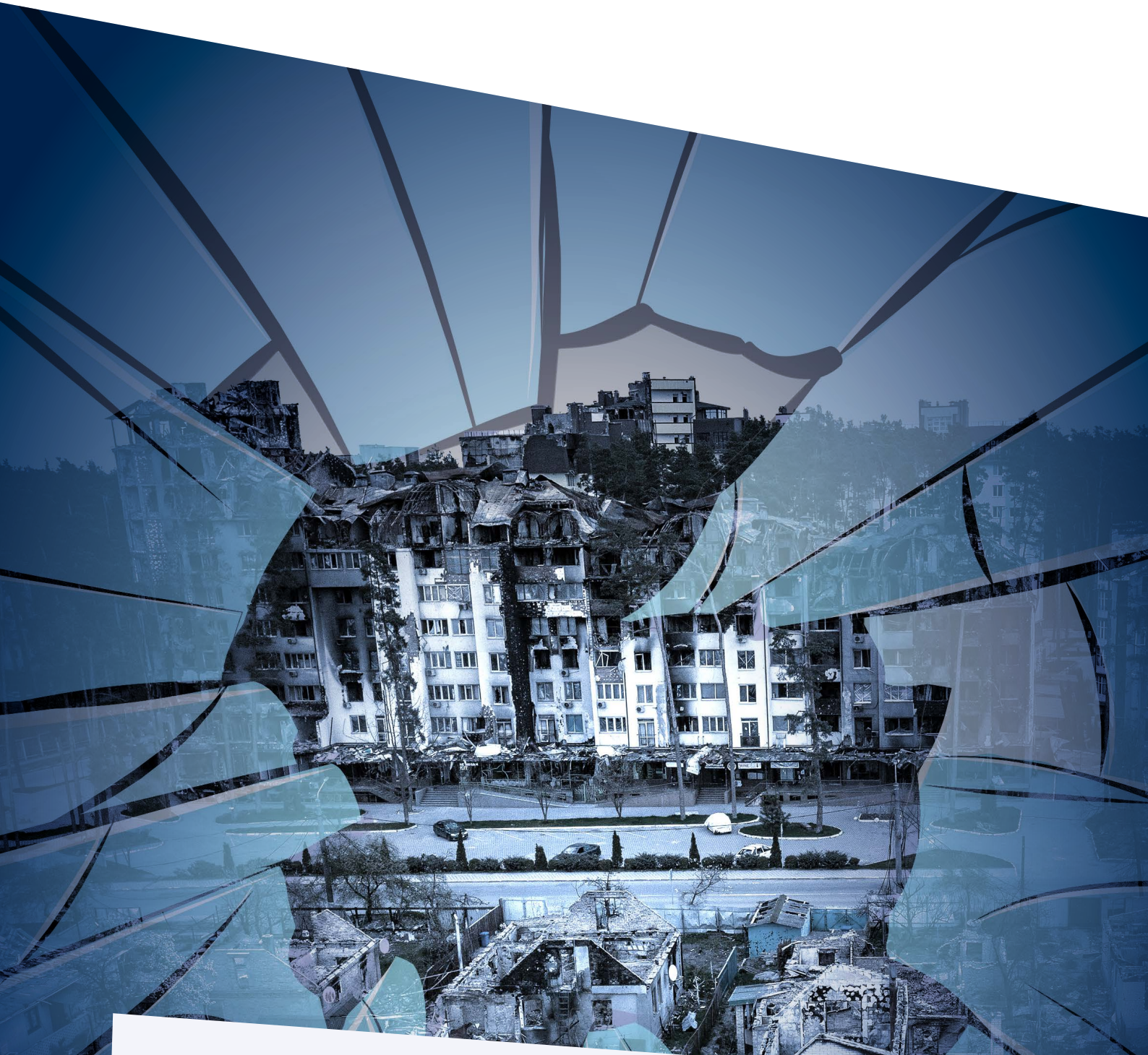
Джерело: <https://suspilne.media/709540-armia-rf-za-minulu-dobu-zavdala-350-udariv-po-10-naselenih-punktah-zaporizkoi-oblasti/>

Вночі 22 березня 2024 року збройні сили РФ вкотре атакували Одещину ударними безпілотними літальними апаратами. Внаслідок атаки пошкоджено об'єкти енергетичної інфраструктури. За інформацією ДТЕК Одеські електромережі, пошкоджень зазнали енергооб'єкти, через що в місті Одесі частково здійснювались стабілізаційні відключення.

Джерело: <https://od.gp.gov.ua/ua/news.html?m=publications&c=view&t=rec&id=356261>

Загалом за даними, які вже задокументовані в нашій базі **за період з 24 лютого 2022 року по 24 березня 2024 року**, збройними силами РФ по території України **артилерійські обстріли використовувались 28799 разів та ракетні удари у 3986 випадках.**

Українська Гельсінська спілка з прав людини висловлює подяку усім партнерським організаціям та експертам, залученим для роботи у громадських приймальнях за надання допомоги у фіксації ймовірних злочинів, що скоюються на території України через збройну агресію РФ.

Ми і надалі продовжуємо фіксувати усі порушення правил та звичаїв війни, порушення прав людини з боку агресора.

Погляди та інтерпретації, представлені у цій публікації, не обов'язково відображають погляди USAID, Уряду США. Відповідальність за вміст публікації несуть виключно автори та УГСПЛ.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНСЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ